

Sygn. akt I ACa 551/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Irena Ejsmont - Wiszowata (spr.)
Sędziowie	:	SA Elżbieta Borowska SO del. Tomasz Sagała
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2012 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **Agencji (...) Spółki z o.o. w L.**

przeciwko **(...) Spółce z o.o. w Ł.**

o nakazanie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 15 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 172/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i III:

- w punkcie II w ten sposób, że nakazuje pozwanej (...) Spółce z o.o. w Ł., aby udzieliła powódce Agencji (...) Spółce z o.o. w L. informacji zawierających dane umożliwiające identyfikację działek rolnych (w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności) wchodzących w skład gospodarstwa rolnego pozwanej, których była ona posiadaczem w roku 2007, 2008, 2009;

- w punkcie III o tyle, że należne powódce koszty podwyższa do kwoty 1.457 zł;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 1.230 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

UZASADNIENIE

Agencja (...) sp. z o.o. w L. wniosła o zobowiązanie (...) sp. z o.o. w Ł. do:

1. przedstawienia danych umożliwiających identyfikację działek rolnych, w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, których pozwana była posiadaczem w latach 2007 – 2009 (pkt 1 a-c pozwu),
2. udzielenia informacji, czy w latach 2007 – 2009 pozwana korzystała z materiału ze zbioru odmian roślin wskazanych w dokumencie pod nazwą „Wykaz odmian roślin chronionych wyłącznym prawem i wysokość opłaty dla hodowcy za wykorzystanie 1 kg materiału ze zbioru tych odmian do siewu” – jako materiału siewnego, czy też z materiału takiego nie korzystała (pkt 1 d-f pozwu),
3. udzielenia informacji dotyczących ilości wykorzystanego, w latach 2007 – 2009, materiału z wyżej opisanego zbioru odmian roślin chronionych wyłącznym prawem hodowcy (pkt 1 g-h pozwu).

Powództwo informacyjne zostało wywiedzione na podstawie art. 23a ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz.U. Nr 137, poz. 1300 ze zm. – dalej powoływana jako o.p.o.r.). Powódka wniosła także o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu w kwocie 1.457 zł, na które składa się opłata od pozwu (600 zł), koszty zastępstwa procesowego w wysokości 840 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa podając, że materiały ze zbioru odmian chronionych nie były przez nią wykorzystywane do zasiewów. W konsekwencji wskazała na brak podstaw do udzielenia informacji na temat posiadanych działek rolnych.

Sąd Okręgowy w Olsztynie, wyrokiem z 15 czerwca 2012 r., zobowiązał pozwaną do udzielenia informacji odnośnie korzystania z materiałów ze zbioru odmian roślin chronionych prawem wyłącznym hodowcy (pkt I), oddalił zaś powództwo w zakresie żądania zobowiązania do podania danych umożliwiających identyfikację działek rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego pozwanej (pkt II). Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 300 zł tytułem zwrotu części opłaty od pozwu, a pozostałe koszty procesu wzajemnie zniósł (pkt III).

Sąd I instancji ustalił, że powódka jest organizacją hodowców w rozumieniu art. 23-23c o.p.o.r. i co do zasady, wobec niezrealizowania przez pozwaną obowiązku udzielenia informacji, o której mowa w art. 23a ust. 4 o.p.o.r., przysługiwało jej prawo do wystąpienia z powództwem o nakazanie udzielenia stosownych informacji (powództwo informacyjne), bez potrzeby wykazywania w tym względzie interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, że żądanie udzielenia informacji (złożenia oświadczenia) o wykorzystywaniu lub niewykorzystywaniu jako materiału siewnego, materiału ze zbioru odmian roślin chronionych wyłącznym prawem hodowcy, znajdowało uzasadnienie w treści art. 23a ust. 4 pkt 3 o.p.o.r. Wprawdzie art. 23a ust. 4 o.p.o.r. wskazuje również na przedstawienie danych umożliwiających identyfikację działek rolnych (art. 23a ust. 4 pkt 2), jednak zdaniem Sądu, w wypadku złożenia przez posiadacza gruntów rolnych oświadczenia o niewykorzystywaniu materiału ze zbioru odmian chronionych, bezprzedmiotowe jest żądanie udzielenia informacji dalej idących, w tym co do posiadanych działek rolnych. Sąd Okręgowy sformułował tezę o istnieniu niejako dwuetapowej procedury badania wniosków hodowców lub organizacji hodowców - polegającej na tym, że jedynie w wypadku ustalenia wykorzystywania materiału ze zbioru odmian chronionych, mogą oni występować o udzielenie dalszych informacji. W świetle, złożonego w odpowiedzi na pozew, oświadczenia pozwanej o niewykorzystywaniu chronionego prawem materiału Sąd Okręgowy uznał, że żądanie wyartykułowane w pkt 1 a-c pozwu jest niezasadne.

Apelację od tego wyroku, w części oddalającej powództwo, wniosła powódka. Apelacja została oparta na zarzucie naruszenia art. 23a ust. 4 o.p.o.r. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że pozwana, na skutek złożenia oświadczenia o niewykorzystywaniu materiału ze zbioru odmian chronionych, nie była zobowiązana do udzielenia informacji umożliwiających identyfikację posiadanych przez nią działek rolnych.

Wskazując na powyższe powódka wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie zgodnie z żądaniem zawartym w pkt 1 a-c pozwu, oraz o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna.

Wstępnie należy zasygnalizować, że wobec złożenia stosownego oświadczenia przez pozwaną, przed rozpoczęciem rozprawy powódka cofnęła powództwo w zakresie żądań informacyjnych określonych w pkt 1 d-f i 1 g-i pozwu (k. 58-61), w związku z czym stosownie do art. 203 § 1 w zw. z art. 355 § 1 k.p.c. postępowanie w tym zakresie winno być w zasadzie umorzone. Mimo to Sąd Okręgowy procedował w zakresie całego żądania i w części, w której zostało ono cofnięte, wydał orzeczenie rozstrzygające pozytywnie o obowiązku informacyjnym pozwanej. W związku z uprawomocnieniem się wyroku w tej części oraz z niekwestionowanym (przez samą powódkę) zadośćuczynieniem przez pozwaną obowiązkowi wynikającemu z art. 23a ust. 4 pkt 3 o.p.o.r., na obecnym etapie postępowania spór koncentrował się wokół odpowiedzi na pytanie, czy posiadacz gruntów rolnych, który zaprzeczył wykorzystywaniu jako materiału siewnego, materiału ze zbioru odmian roślin chronionych wyłącznym prawem hodowcy, jest zobowiązany do podania danych umożliwiających identyfikację posiadanych przez niego działek rolnych. Na tak postawione pytanie udzielono już w orzecznictwie odpowiedzi twierdzącej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 6 lipca 2012 r., I ACa 388/12, niepubl.). Stanowisko to podziela również Sąd Apelacyjny w składzie orzekającym w niniejszej sprawie.

W art. 23 o.p.o.r. ustawodawca dopuścił stosowanie materiału siewnego odmian roślin chronionych prawem wyłącznym, jeżeli materiał ten posiadacz gruntów rolnych uzyskał we własnym gospodarstwie i używa go na jego terenie. Cięży na nim wówczas jednak obowiązek uiszczenia opłaty na rzecz hodowcy, jeżeli gospodarstwo spełnia określone warunki obszarowe. Wobec niemożności powzięcia z góry wiedzy o użyciu w tych warunkach materiału siewnego z odmiany chronionej oraz wobec powinności zapewnienia hodowcom realnych środków ochrony ich wyłącznego prawa, przyznano im uprawnienie do żądania od posiadaczy gruntów rolnych udzielenia informacji dotyczących wykorzystywania chronionego materiału siewnego. Żądanie to stanowi instrument ochronny uzasadnionych interesów hodowców, który przewidziany został również we wspólnotowych przepisach z zakresu ochrony własności intelektualnej w rolnictwie, zawartych w rozporządzeniu Rady (WE) Nr 2100/94 z dnia 27 lipca 1994 r. w sprawie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin (Dz.U. UE L. (...)) oraz w rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 1768/95 z dnia 24 lipca 1995 r. ustanawiającym przepisy wykonawcze do ww. rozporządzenia Rady (Dz.U. UE L. (...)).

Regulacja art. 23a ust. 4 o.p.o.r., zharmonizowanej z powołanymi aktami prawa wspólnotowego, w zakresie, w jakim konstruuje bezwarunkowy obowiązek udzielenia stosownych informacji, jest jednoznaczna i stanowcza. Ustawodawca przewidział jedynie ograniczenia w zakresie całościowego stosowania tego przepisu. Mianowicie, nie podlegają mu posiadacze gruntów rolnych, którzy zawarli umowy określające opłatę z tytułu wykonywania prawa odstępstwa rolnego (art. 23a ust. 3) oraz rolnicy posiadający grunty rolne o pow. do 10 ha, bowiem ci w ogóle nie uiszczają opłat na rzecz hodowców (art. 23a ust. 1 w zw. z art. 23 ust. 2). Wszyscy pozostali mają obowiązek udzielenia takich informacji, jakie zostały enumeratywnie wymienione w art. 23a ust. 4 o.p.o.r.

Jeśli chodzi o sporne informacje umożliwiające identyfikację działek rolnych, uzasadnieniem dla ich udzielania są uprawnienia hodowców i organizacji hodowców do kontroli zgodności uzyskanych informacji (w tym w szczególności o stosowaniu materiału siewnego z wykazu odmian chronionych) ze stanem faktycznym, która odbywa się m.in. bezpośrednio na miejscu, po wstępie na grunty rolne ich posiadacza (art. 23c ust. 1, ust. 2 i ust. 3 pkt 1 lit. b o.p.o.r. – por. także art. 14 ust. 1 w zw. z art. 8 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1768/95 wskazujący na obowiązek „pokazania ziemi”). Logicznym jest, że w przypadku braku danych umożliwiających identyfikację działek ochrona hodowców poprzez przyznanie im uprawnień kontrolnych byłaby iluzoryczna. Przez to zniweczone byłyby również cele ustawy, chroniącej własność intelektualną w rolnictwie.

Reasumując zważywszy, że informacje dotyczące działek rolnych są niezbędne do realizacji uprawnień kontrolnych, tj. ustalenia prawdziwości oświadczenia o niewykorzystywaniu chronionych prawem odmian roślin, oświadczenie tej treści nie niweczy uprawnień hodowców i organizacji hodowców do uzyskania informacji, o której mowa w art. 23a ust. 4 pkt 2 o.p.o.r.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu za I instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty procesu poniesione przez powódkę złożyła się opłata od pozwu w wysokości 600 zł, wynagrodzenie pełnomocnika ustalone w wysokości minimalnej 840 zł, na podstawie § 10 ust. 1 pkt 18 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Łącznie 1.457 zł. Zastosowanie stawki wynagrodzenia pełnomocnika wskazanej w § 10 ust. 1 pkt 18 rozporządzenia wynika z podobieństwa przedmiotu niniejszego postępowania do przedmiotu wskazanych w ww. przepisie spraw - o naruszenie patentu, prawa ochronnego lub prawa rejestracji. Jak wcześniej wskazano regulacja o.p.o.r. jest elementem systemu ochrony własności intelektualnej w rolnictwie. Uzupełniające ten system przepisy wspólnotowe posługują się z kolei wprost pojęciem systemu ochrony odmian roślin, jako formy wspólnotowego prawa własności przemysłowej do odmian roślin (art. 1 rozporządzenia Rady Nr 2100/94). Sprawę z powództwa informacyjnego, będącego jednym z (prewencyjnych) instrumentów tej ochrony, należy zatem zakwalifikować jako sprawę z zakresu ochrony własności intelektualnej (przemysłowej) w rolnictwie. Jako, że sprawa o której mowa w § 10 ust. 1 pkt 18 rozporządzenia jest sprawą z zakresu ochrony własności przemysłowej - sensu stricto, jego zastosowanie w niniejszej sprawie było uzasadnione.

Na tej samej zasadzie Sąd Apelacyjny rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego, na które, po stronie powodowej, złożyła się opłata od apelacji w wysokości 600 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika ustalone w wysokości minimalnej 630 zł, na podstawie § 10 ust. 1 pkt 18 w zw. z § 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. Łącznie 1.230 zł.